

spraak kan maken, heeft de strijd te worden gevoerd. Tegen dat recht zelf dient de aanval gericht. Het is niet voldoende den boom wegens te weligen wasdom der kroon te besnoeien; hij moet worden uitgehouwen, wijl hun ganschelijk geene plaats toekomt. Met déze voorstelling heeft men te breken, als *bestond* er toch een natuurrecht, in den zin van eene regeling derzelfde betrekkingen, als waarvoor het positieve recht geldt, en die ten gevolge harer innerlijke waarde eigenlijk bindend aanzien moest hebben; dat alzoo deze misstand in de orde der dingen zou bestaan, dat wat naar aanleg moest heerschen, zijne kracht heeft in te houden, en dat gezag toekomt aan hetgeen, moge het al rechtmatiglijk eerbiediging eischen, die eerbiediging nochtans vraagt op een valschen grond: niet om den inhoud, maar om de bron.

Evenwel meene men niet, dat waar ik het bestaan van een natuurrecht loochten, dit denzelfden zin zou hebben als toen, gelijk ik U straks herinnerde, in Griekenland dat bestaan werd ontkend. Dáár kwam men op, — vergunt mij zoo de tegenstelling te maken, — tegen het natuurlijke van alle recht, en wat ik waag te betwisten, is het rechtskarakter van het natuurlijke. Dáár was het een loochenen van de zelfstandigheid der rechtsbeginselen; bij velen het beweren, dat het recht zich oplost in utiliteit; en mijn bescheiden protest is gericht tegen het huldigen als de eigenlijke, in zich zelve tot heerschen over den enkelen mensch bekwame, regeling, — wat slechts aanwijzing is, leiddraad voor den bouw van het recht.

Wat Schilling scheidt van Stahl is dan ook geenszins, dat de laatste niet zoude hechten aan onomstootbare beginselen en zelfstandige ideeën van recht, maar dit, dat Schilling die ideeën en beginselen stempelt tot recht. Dáár wringt de schoen ¹⁾.

¹⁾ Zoo zegt Schilling (t. a. p., § 13): »Die Summe der Rechtsgrundsätze und Rechtswahrheiten nun, welche aus der Natur und Bestimmung des Menschen und der menschlichen Lebensverhältnisse sich ergeben und nebst den daraus abzuleitenden Folgerungen durch die Vernunft erkennbar sind, heisst das *Naturrecht* oder das *natürliche Recht*." En geenszins is de benaming van recht hier eene min eigenlijke,